

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ αριθ. 39/2010
ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Δ' ΤΜΗΜΑΤΟΣ
Συνεδρίαση της 2ας Φεβρουαρίου 2010**

Σύνθεση:

Πρόεδρος:

Νικόλαος Μαυρίκας, Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Μέλη:

Βλάσιος Βούκαλης, Ιωάννα Καραγιαννοπούλου, Βασιλική Πανταζή, Νίκη Μαριόλη, Νικόλαος Δασκαλαντωνάκης, Νομικοί Σύμβουλοι.

Εισηγήτρια:

Φωτεινή Δεδούση, Πρόεδρος ΝΣΚ (γνώμη χωρίς ψήφο)

Αριθ. Ερωτ:

Το με αριθμό Φ. 20769/οικ.5255/13.4.2009 έγγραφο του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Αττικής (Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης, Τμήμα Ιθαγένειας Α') το οποίο υποβλήθηκε προς συμπλήρωση και αναμόρφωση εγγράφου της ίδιας Υπηρεσίας με αριθμό 20769/οικ23913/5.12.2008.

Ερωτήματα:

«α) Εάν οι θρησκευτικοί γάμοι που τελέστηκαν στην Αλβανία από το 1929 έως το 1967 και για τους οποίους έχουν εκδοθεί βεβαιώσεις βάσει συμβολαιογραφικών δηλώσεων μαρτύρων θεωρούνται υποστατοί και δύναται να βεβαιωθούν με τη σύνταξη ληξιαρχικής πράξης γάμου κατόπιν δικαστικής απόφασης κατά το άρθρο 782 του ΚΠολΔ, στην περίπτωση που κάποιος από τους συζύγους είχε την ελληνική ιθαγένεια, ή κατόπιν αναγνωριστικής αγωγής κατά το άρθρο 70 ΚΠολΔ, και συνεπώς να εκληφθούν ως νόμιμα δικαιολογητικά για την έκδοση απόφασης κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας για τους έχοντες έννομο συμφέρον κατιόντες τους.

β) Εάν οι θρησκευτικοί γάμοι που τελέστηκαν στην Αλβανία πριν το 1929, ανεξαρτήτως του τρόπου έκδοσης των πιστοποιητικών ή των βεβαιώσεων από την Εκκλησία της Αλβανίας (πιστοποιητικά βάσει αρχείων ή κατόπιν δηλώσεως μαρτύρων), ή οι απλές ληξιαρχικές καταχωρήσεις στα κατά τόπους ληξιαρχεία θεωρούνται υποστατοί και δύναται τα δικαιολογητικά που προσκομίζονται να εκληφθούν ως νόμιμα για την έκδοση διαπίστωσης της ελληνικής ιθαγένειας από τους κατιόντες τους, χωρίς περαιτέρω δικαστικές διαδικασίες.»

Επί των ανωτέρω ερωτημάτων το Τμήμα γνωμοδότησε, ομοφώνως, ως ακολούθως:

I. Στοιχεία ιστορικού

Με το με αριθμό Φ. 20769/οικ.5255/13.4.2009 έγγραφο του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Αττικής (Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης, Τμήμα Ιθαγένειας Α') το οποίο υποβλήθηκε προς συμπλήρωση και αναμόρφωση εγγράφου της ίδιας Υπηρεσίας με αριθμό 20769/οικ23913/5.12.2008, δίδονται τα ακόλουθα:

1. Σύμφωνα με το από 12.9.2006 έγγραφο της Ιεράς Μητροπόλεως Κορυτσάς της Ορθοδόξου Αυτοκεφάλου Εκκλησίας της Αλβανίας, πιστοποιητικά θρησκευτικού γάμου εκδίδονται βάσει, α) των βιβλίων της Μητροπόλεως τα οποία βρίσκονται στο Αρχείο του Κράτους, για γάμους που τελέστηκαν μέχρι το 1967, β) των αρχείων της Μητροπόλεως (μετά το 1991) και γ) δηλώσεων μαρτύρων επικυρωμένων από συμβολαιογράφο.

Σύμφωνα με έγγραφα της Ιεράς Μητροπόλεως Αργυροκάστρου δεν είναι δυνατή η εκ μέρους της έκδοση πιστοποιητικών θρησκευτικών γάμων, η τέλεση των οποίων απαγορεύτηκε νομοθετικώς στην Αλβανία το έτος 1967, διότι δεν διαθέτει αρχεία, για το λόγο δε τούτο και προς διευκόλυνση των ενδιαφερομένων υιοθέτησε, ως πρακτική, την έκδοση βεβαίωσης με βάση συμβολαιογραφική πράξη κατάθεσης μαρτύρων οι οποίοι έχουν γνώση ή σχετικές πληροφορίες.

Εξάλλου, κατά την ίδια Ιερά Μητρόπολη, συγκεκριμένα πιστοποιητικά τα οποία είχαν εκδοθεί και της υποβλήθηκαν προς έλεγχο θεωρήθηκαν «άκυρα» όχι κατά το περιεχόμενο, αλλά επειδή είχαν εκδοθεί κατά παράβαση των οδηγιών της.

2. Σύμφωνα με το με αριθ. 113/5.2.2007 έγγραφο του Ινστιτούτου Διεθνούς και Αλλοδαπού Δικαίου, η πρώτη κωδικοποίηση του οικογενειακού δικαίου της Αλβανίας σε αστικό κώδικα έγινε το 1928 και τέθηκε σε ισχύ την 1.4.1929, έως δε την ημεροχρονολογία εκείνη, οι οικογενειακές σχέσεις στην Αλβανία ρυθμιζόνταν δυνάμει του εθιμικού δικαίου, όπως είχε αποτυπωθεί στον Κανόνα του Leka Dukadjin, ενώ παράλληλα εφαρμοζόταν και το θρησκευτικό δίκαιο. Κατά τα αναφερόμενα στο ίδιο έγγραφο, σε κάθε περίπτωση, έως το

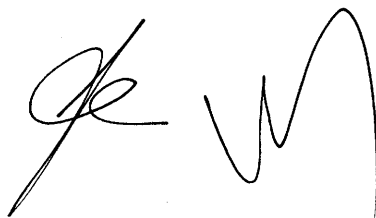
1929 στην Αλβανία προβλεπόταν ως μοναδικός τύπος γάμου ο θρησκευτικός, ενώ η τέλεση πολιτικού γάμου κατέστη δυνατή μετά την 1.4.1929.

3. α. Σε διαδοχικά έγγραφα του Τμήματος Μητρώων & Ληξιαρχείων του Υπουργείου Εσωτερικών (αριθ. πρωτ. Φ. 104770/19112/5-9-2006 και Φ. 104770/4888/24-7-2006) διατυπώθηκε η άποψη ότι βεβαιώσεις αναγνώρισης θρησκευτικών γάμων δεν θα μπορούσαν να θεωρηθούν νόμιμα δικαιολογητικά για την απόδειξη τέλεσης θρησκευτικών γάμων, διότι στην Αλβανία από 1.4.1929 δεν αναγνωριζόταν ως συστατικός τύπος γάμου ο θρησκευτικός, αλλά βεβαίωση τέτοιων γάμων θα ήταν δυνατή με την άσκηση αναγνωριστικής αγωγής κατά το άρθρο 70 του ΚΠολΔ ή στην περίπτωση που ένας από τους συζύγους είχε την ελληνική υπηκοότητα κατά το χρόνο τέλεσης του γάμου, με τη σύνταξη ληξιαρχικής πράξης κατόπιν δικαστικής απόφασης, κατά τη διαδικασία του άρθρου 782 του ΚΠολΔ.

Η ερωτώσα υπηρεσία σημειώνει ότι έχουν υποβληθεί σ' αυτήν δικαστικές αποφάσεις, οι οποίες έχουν εκδοθεί κατά τη διαδικασία του άρθρου 782 ΚΠολΔ και με τις οποίες έχει βεβαιωθεί τέλεση θρησκευτικού γάμου στην Αλβανία, όπως και απόφαση με την οποία απορρίφθηκε τέτοια αίτηση λόγω ύπαρξης ήδη συντεταγμένης σχετικής ληξιαρχικής πράξης.

β. Σε μεταγενέστερο έγγραφο του Τμήματος Μητρώων & Ληξιαρχείων του Υπουργείου Εσωτερικών, με αριθμό πρωτ. Φ. 110750/26998/17.6.2008 διατυπώθηκε η άποψη ότι, υπό το πρίσμα της διάταξης του άρθρου 13 του προϊσχύσαντος ΑΚ, προκειμένου να θεωρηθούν έγκυροι γάμοι μεταξύ προσώπων διαφορετικής ιθαγένειας, έπρεπε να είναι έγκυροι κατά τα δίκαιο της ιθαγενείας και των δύο νυμφευομένων και ότι, για το λόγο αυτό, δεν θα μπορούσαν να θεωρηθούν υποστατοί γάμοι αλβανών υπηκόων οι οποίοι είχαν συνάψει θρησκευτικό γάμο με Έλληνες.

Σε έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη με αριθ. 323/9.2.1.18.1.2009 το οποίο απευθύνθηκε προς την Διεύθυνση Ιθαγένειας του ιδίου Υπουργείου, σημειώνεται ότι η τελευταία αυτή άποψη είναι εσφαλμένη και αντίθετη με τη νομολογία, όπως και την προηγούμενη πρακτική του Υπουργείου, και ότι η αποδοχή της θα είχε ως συνέπεια να θεωρούνται ανυπόστατοι όλοι οι γάμοι

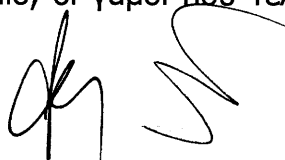
ελλήνων πολιτών με αλλοδαπούς οι οποίοι είχαν τελεστεί σε χώρες όπου ίσχυε ο τύπος του πολιτικού γάμου, χωρίς όμως να εμποδίζεται η ιερολογία.

Κατά το ίδιο έγγραφο, αφενός από τις πληροφορίες που παρέσχε το Ινστιτούτο Διεθνούς και Αλλοδαπού Δικαίου, δεν προκύπτει ούτε ότι μετά το 1929 έπαυσε να γίνεται δεκτός ο θρησκευτικός τύπος του γάμου στην Αλβανία, ούτε ότι δεν υπήρχε δυνατότητα τέλεσης θρησκευτικού γάμου μετά την καθιέρωση του τύπου του πολιτικού γάμου. Τούτο διότι απαγόρευση εκδηλώσεων θρησκευτικής ζωής και έκφρασης θρησκευτικής συνείδησης, εισήχθη με το Διάταγμα 4337/13.11.1967 (το οποίο δημοσιεύθηκε στις 22.11.1967, δηλαδή ήδη πριν την απαγόρευση που θεσπίστηκε με το Αλβανικό Σύνταγμα του Δεκεμβρίου 1976), ενώ είναι ευρέως γνωστό ότι από το 1929 έως το 1967, ο θρησκευτικός γάμος δεν απαγορευόταν στην Αλβανία και η ιερολογία του γάμου ήταν σχεδόν καθολική πρακτική των ορθόδοξων αλβανών υπηκόων.

4. Με βάση το παραπάνω πραγματικό, με το με αριθμό Φ. 20769/οικ.5255/13.4.2009 έγγραφο του Γεν. Γραμ. Περιφέρειας Αττικής διατυπώνονται τα προεκτεθέντα ερωτήματα, ως προς τα οποία η ερωτώσα υπηρεσία λαμβάνει τις ακόλουθες θέσεις:

α) ως προς το πρώτο ερώτημα θεωρεί ότι δεν προκύπτει ότι μετά την 1.4.1929 απαγορεύτηκε ο θρησκευτικός γάμος στην Αλβανία και ότι κατά συνέπεια, σε περίπτωση τέλεσης τέτοιου γάμου από Έλληνα στη χώρα αυτή έχουν τηρηθεί οι νόμιμες προϋποθέσεις για το υποστατό του γάμου, επικαλούμενη σχετικώς Γενική Διαταγή με αριθμό 122/54840/28.7.1980 *«Επίδραση του γάμου στην ιθαγένεια των αλλοδαπών γυναικών που παντρεύονται Έλληνες υπηκόους και των Ελληνίδων που παντρεύονται αλλοδαπούς»* κατά την οποία *«για τους γάμους που τελούνται στο εξωτερικό, θα κριθεί ότι είναι έγκυροι, από πλευράς πάντοτε του Ελληνικού δικαίου, αν οι προϋποθέσεις που ορίζουν τα άρθρα 1367 και 1371 του Α.Κ. θα έχουν τηρηθεί στο πρόσωπο του Έλληνα μόνο»*.

β) ως προς το δεύτερο ερώτημα θεωρεί ότι, εφόσον έως το 1929 στην Αλβανία προβλεπόταν ως μοναδικός τύπος γάμου ο θρησκευτικός, τόσο κατά το εθιμικό όσο και κατά το θρησκευτικό δίκαιο, οι γάμοι που τελέσθηκαν στη

χώρα αυτή πριν το 1929 μεταξύ έλληνα ή ελληνίδας και αλλοδαπού ή αλλοδαπής αντιστοίχως ή μεταξύ ελλήνων, μπορούσαν να είναι μόνο θρησκευτικοί, με συνέπεια ο τρόπος καταχώρισής τους να μην επηρεάζει την ισχύ τους και να καθίσταται περιττή η προσφυγή στις διατάξεις των άρθρων 70 ή 782 του ΚΠολΔ προς διαπίστωση της τέλεσής τους.

4. Όσα εκτίθενται στη συνέχεια αναφέρονται στα ερωτήματα τα οποία τελικώς διατυπώθηκαν με το αριθμό Φ. 20769/οικ.5255/13.4.2009 έγγραφο του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Αττικής που υποβλήθηκε προς συμπλήρωση και αναμόρφωση εγγράφου με αριθμό 20769/οικ23913/5.12.2008, με το οποίο είχε αρχικώς διατυπωθεί το ερώτημα *«αν είναι δυνατόν οι άκυροι τελεσθέντες γάμοι στην Αλβανία να βεβαιωθούν στη χώρα μας με αναγνωριστική αγωγή με το άρθρο 70 του Κ.Πολ.Δ. ή στην περίπτωση που ο ένας από τους συζύγους είχε την ελληνική υπηκοότητα κατά το χρόνο τελέσεως του γάμου, με τη σύνταξη ληξιαρχικής πράξης κατόπιν δικαστικής αποφάσεως, σύμφωνα με το άρθρο 782 του ΚΠολΔ»*.

II. Κανονιστικό πλαίσιο

A. 1. Όπως γίνεται παγίως δεκτό στη θεωρία και τη νομολογία, πριν την εισαγωγή του Αστικού κώδικα (Ν. 2783/1941) με το ΝΔ της 7/10.5.1946 *«Περί αποκαταστάσεως του αστικού κώδικος και του εισαγωγικού αυτού νόμου»* (ΦΕΚ Α'151), η τέλεση του γάμου διεπόταν από τις διατάξεις του βυζαντινωμαϊκού δικαίου που επέβαλε την υποχρεωτική ιερολογία από ορθόδοξο ιερέα, η οποία θεσπίστηκε με τη Νεαρά 89 του Λέοντος Σοφού [ν. 2. Κώδ. (5.5), Βασ. 35 (28.5), ΑΠ (Ολομ) 1810/1986, ΕφΑθ 5363/1985, ΝΟΜΟΣ, Γ. Α. Μπαλή, Οικογενειακόν Δίκαιον εκδ. Σάκκουλα 1961 παρ. 26 σελ. 39 επ., Ροϊλό, Οικογενειακό Δίκαιο αριθ. 6, σ. 158]

Με το άρθρο 5 του ΕισΝΑΚ καταργήθηκε η προαναφερόμενη διάταξη του βυζαντινωμαϊκού δικαίου, όπως και η διάταξη του άρθρου 4 παρ. 3 του Αστικού Νόμου ΤΝΑ' της 28.10.1856, κατά την οποία ο γάμος και ως προς τον έλληνα που βρισκόταν στην αλλοδαπή ρυθμιζόταν από τον ελληνικό νόμο.

Το άρθρο 1367 του Αστικού Κώδικα όπως εισήχθη με το ΝΔ 1/10.5.1946, όριζε: *«Γάμος των ανηκόντων εις την ανατολικήν ορθόδοξον*

εκκλησίαν, δεν υφίσταται άνευ ιεροτελεστίας τελουμένης υπό ιερέως της εκκλησίας ταύτης (...)»

Σύμφωνα με το άρθρο 74 του ΕισΝΑΚ: *«Οι γάμοι που έχουν τελεσθεί πριν από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα κρίνονται, ως προς το κύρος τους και ως προς τα αποτελέσματα της ακύρωσης τους στους σύμφωνα με το έως τώρα δίκαιο».*

2. Ελλείπει ειδικής διάταξης στον αρχικώς εισαχθέντα ΑΚ η οποία να ρυθμίζει τα ζητήματα των γάμων ελλήνων ορθοδόξων που τελούνταν στην αλλοδαπή, γινόνταν δεκτό στη θεωρία και τη νομολογία ότι η ιερολογία, κατά τους κανόνες της ανατολικής ορθόδοξης εκκλησίας από ορθόδοξο ιερέα χειροτονημένο και μη καθηρημένο, ήταν υποχρεωτική και αποτελούσε *conditio sine qua non* για τη σύναψή τους. Τούτο μάλιστα ανεξαρτήτως των επιμέρους απόψεων οι οποίες υποστηρίζονταν σχετικά με τη φύση της ιερολογίας ως τύπου (κατά την οποία είχε εφαρμογή το άρθρο 11 ΑΚ περί του τύπου της δικαιοπραξίας) ή ουσιαστικής προϋπόθεσης του γάμου (κατά την οποία είχε εφαρμογή το αρχικό άρθρο 13 ΑΚ σύμφωνα με το οποίο εφαρμοστέο ήταν το δίκαιο της ιθαγένειας *«εκατέρου των εις γάμον συνερχομένων»* με συνέπεια τέτοιοι γάμοι να θεωρούνται κατά την άποψη αυτή ανυπόστατοι) [αναλυτικότερα Κ. Ν. Γουλιμή *«Το υποχρεωτικόν της ιερολογίας επί των εν τη αλλοδαπή γάμων ελλήνων ορθοδόξων κατά τον αστικόν κώδικα»* Θ, ΞΑ (1950) σ. 585-594, Γ. Σ. Μαριδάκη *«Γάμος ελλήνων ορθοδόξων εις την αλλοδαπήν»* Θ, ΞΑ (1950) σ. 817-823, και τις εκεί παραπομπές σε θεωρία και νομολογία, Σ. Βρέλλη *Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο*, εκδ. Σάκκουλα 2001, σ. 284].

Β. 1. Στο άρθρο 13 ΑΚ, όπως τούτο ισχύει μετά το άρθρο 2 του Ν. 1250/1982 *«Για την καθιέρωση του πολιτικού γάμου»* (ΦΕΚ Α' 46) ορίζεται:

«Άρθρο 13.

Γάμος 1. Οι ουσιαστικές προϋποθέσεις του γάμου ρυθμίζονται και για τα δύο πρόσωπα που πρόκειται να παντρευτούν από το δίκαιο της ιθαγένειας ενός απ' αυτά. Ο τύπος του γάμου ρυθμίζεται είτε κατά το δίκαιο της ιθαγένειας ενός από τα πρόσωπα που πρόκειται να παντρευτούν είτε κατά το δίκαιο του τόπου όπου τελείται.

2. Όταν τα πρόσωπα που πρόκειται να παντρευτούν ή το ένα απ' αυτά είναι Έλληνες και ο γάμος τελείται στο εξωτερικό, η δήλωση του άρθρου 1367 του αστικού κώδικα μπορεί να γίνει και στην ελληνική προξενική αρχή.

2. Σύμφωνα με το άρθρο 1367 ΑΚ, όπως τούτο τροποποιήθηκε από το άρθρο 1 του Ν. 1250/1982:

«Άρθρο 1367. Τέλεση του γάμου.

Ο γάμος τελείται είτε με τη σύγχρονη δήλωση των μελλονύμφων ότι συμφωνούν σ' αυτό (πολιτικός γάμος) είτε με ιερολογία από ιερέα της ανατολικής ορθόδοξης εκκλησίας ή από λειτουργό άλλου δόγματος ή θρησκειύματος γνωστού στην Ελλάδα.

Η δήλωση γίνεται δημόσια κατά πανηγυρικό τρόπο ενώπιον δύο μαρτύρων, προς το δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας του τόπου όπου τελείται ο γάμος ή προς το νόμιμο αναπληρωτή τους, που είναι υποχρεωμένοι να συντάξουν αμέσως σχετική πράξη.

Οι προϋποθέσεις της ιεροτελεστίας και κάθε θέμα σχετικό μ' αυτήν διέπονται από το τυπικό και τους κανόνες του δόγματος ή του θρησκειύματος σύμφωνα με το οποίο γίνεται η ιεροτελεστία, εφόσον δεν είναι αντίθετοι με τη δημόσια τάξη. Ο θρησκευτικός λειτουργός είναι υποχρεωμένος να συντάξει αμέσως σχετική πράξη. Η τέλεση πολιτικού γάμου δεν εμποδίζει την ιερολογία του ίδιου γάμου κατά τη θρησκεία και το δόγμα των συζύγων».

Σύμφωνα με το άρθρο 1372 του ισχύοντος ΑΚ:

«Άρθρο 1372. Άκυρος και ανυπόστατος γάμος.

Άκυρος είναι μόνο ο γάμος που έγινε κατά παράβαση των άρθρων 1350 έως 1352, 1354, 1356, 1357 και 1360. Δεν είναι άκυρος ο γάμος, εφόσον έχει γίνει η δήλωση του άρθρου 1367 προς το δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας ή το νόμιμο αναπληρωτή τους, έστω και αν έχουν παραλειφθεί οι άλλοι όροι της τέλεσης.

Γάμος που έγινε χωρίς να τηρηθεί καθόλου ένας από τους τύπους που προβλέπονται στο άρθρο 1367 είναι ανυπόστατος.»

3. Σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν. 1250/1982 «Για την καθιέρωση του πολιτικού γάμου», όπως οι παρ. 1 και 3 αυτού τροποποιήθηκαν με το άρθρο 9 παρ. 4 του Ν. 1438/1984:

«1. Γάμοι που έγιναν στο εξωτερικό, πριν από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, ανάμεσα σε πρόσωπα που το ένα τουλάχιστον ήταν Έλληνας και σύμφωνα με τον τύπο που προβλεπόταν από τη νομοθεσία της χώρας όπου έγινε ο γάμος, θεωρούνται υποστατοί από την στιγμή που έγιναν, εκτός αν ο ένας από τους συζύγους επέλεξε νέο γάμο έγκυρο, ή αν έχει εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση ελληνικού δικαστηρίου που αναγνωρίζει ότι ο γάμος είναι ανυπόστατος.

2. (...)

3. Σε κάθε περίπτωση, έστω κι αν ο γάμος δεν θεωρείται υποστατός, εφαρμόζεται το άρθρο 1382 του Αστικού Κώδικα και τα παιδιά από το γάμο θεωρούνται γνήσια, δεν δημιουργούνται όμως κληρονομικά δικαιώματα στην περίπτωση που τα παιδιά αυτά γεννήθηκαν από γάμο που δεν θεωρείται υποστατός σύμφωνα με το παρόν άρθρο».

Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 9 παρ. 3 του Ν. 1438/1984:

«Η αναγνώριση ως γνήσιων των τέκνων που γεννήθηκαν από γάμο Έλληνα ή Ελληνίδας, όπως προβλέπεται στο άρθρο 7 του Ν. 1250/1982, δεν επιφέρει μεταβολή στην ιθαγένεια των τέκνων αυτών».

Γ. 1. Από το συνδυασμό όσων αναφέρθηκαν σχετικά με την ερμηνεία των διατάξεων του βυζαντινορωμαϊκού δικαίου, των άρθρων 5 και 74 ΕισΝΑΚ και του άρθρου 1367 ΑΚ όπως τούτο εισήχθη με το ΝΔ 1/10.5.1946, συνάγεται ότι για τους γάμους οι οποίοι τελούνταν στην αλλοδαπή μεταξύ ελλήνων ή μεταξύ προσώπων από τα οποία το ένα τουλάχιστον είχε την ελληνική ιθαγένεια, έως την εισαγωγή του Ν. 1250/1982, ήταν υποχρεωτική η ιερολογία από ιερέα της ορθόδοξης ανατολικής εκκλησίας.

Μετά τη θέσπιση του άρθρου 7 του Ν. 1250/1982, με το οποίο αναγνωρίστηκαν ως υποστατοί από την τέλεσή τους, γάμοι που είχαν γίνει στο εξωτερικό πριν τη δημοσίευσή του, μεταξύ προσώπων από τα οποία το ένα τουλάχιστον είχε την ελληνική ιθαγένεια και σύμφωνα με τον τύπο που προβλεπόταν από τη νομοθεσία της χώρας όπου τελέσθηκαν (με τις προβλεπόμενες στην ίδια διάταξη εξαιρέσεις), υποστηρίζεται επίσης ότι, εφόσον προηγήθηκε ή επακολούθησε του θρησκευτικού γάμου που τελέσθηκε στην αλλοδαπή από Έλληνα, πολιτικός γάμος σύμφωνα με τον τύπο του τόπου

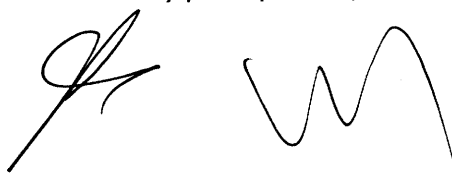

τέλεσης, υποστατός κατά το παλαιό δίκαιο είναι πάντα ο θρησκευτικός και μάλιστα από την τέλεσή του (Γεωργιάδη - Σταθόπουλο, Αστικός Κώδιξ, εκδ. Σάκκουλα 1991, τόμος VII άρθρο 1372 σ. 101 επ., άρθρο 1367 σ. 126 επ. και τις εκεί παραπομπές, ΠΠΑ 5488/1985 ΝΟΜΟΣ).

Εξάλλου, με δεδομένο ότι κατά την ισχύουσα πλέον διάταξη του άρθρου 1367 παρ. 1 του Αστικού Κώδικα, η ιερολογία από ιερέα της ανατολικής ορθόδοξης εκκλησίας αποτελεί τύπο του γάμου και εξισώνεται με την ιερολογία από ιερέα άλλου δόγματος ή γνωστού θρησκειύματος, γίνεται επίσης δεκτό ότι η μεταβατική διάταξη του άρθρου 7 του Ν. 1250/1982, η οποία θεσπίστηκε με γνώμονα την προστασία της οικογένειας, ισχύει, στην περίπτωση που ένα από τα νυμφευόμενα πρόσωπα ήταν έλληνας, και για τους παλαιούς γάμους μεταξύ ορθόδοξου και ετεροδόξου ή ετεροθρήσκου οι οποίοι τελέσθηκαν στο εξωτερικό, όχι με ορθόδοξη ιερολογία αλλά με ετερόδοξη ή ετερόθρησκη ιερολογία (Εφαθ 5623/2007, ΝΟΜΟΣ και ο.π. Γεωργιάδη - Σταθόπουλο άρθρο 1367 ΑΚ).

Περαιτέρω, με δεδομένο ότι κατά το ισχύον άρθρο 13 ΑΚ παρ. 1 εδάφιο δεύτερο, στην περίπτωση που ένα από τα πρόσωπα έχει την ελληνική ιθαγένεια, ο τύπος για την έγκυρη τέλεση του γάμου καθορίζεται είτε από το δίκαιο του τόπου τέλεσης είτε από το ελληνικό δίκαιο, με συνέπεια να αρκεί η τέλεση με κάποιον από τους τύπους που αναγνωρίζει ο ελληνικός νόμος, γίνεται δεκτό ότι, όταν ένας από τους νυμφευόμενους έχει την ελληνική ιθαγένεια, είναι υποστατοί για την ελληνική έννομη τάξη θρησκευτικοί γάμοι που τελέστηκαν στην αλλοδαπή μετά την ισχύ του Ν. 1250/1980, ανεξαρτήτως του εάν το δίκαιο της χώρας τέλεσης του γάμου αναγνωρίζει το θρησκευτικό γάμο, εφόσον αποδεικνύεται η τέλεση ιερολογίας από ιερέα της ανατολικής ορθόδοξης εκκλησίας ή από λειτουργό άλλου δόγματος ή θρησκειύματος γνωστού στην Ελλάδα (Γνωμδ ΝΣΚ 280/2008).

2. Από τα παραπάνω συνάγεται ότι, τόσο κατά το προϊσχύσαν όσο και κατά το ισχύον δίκαιο, θρησκευτικός γάμος ο οποίος τελέσθηκε στην αλλοδαπή από ιερέα της ανατολικής ορθόδοξης εκκλησίας σύμφωνα με τους κανόνες και το τυπικό αυτής, μεταξύ προσώπων το ένα τουλάχιστον από τα οποία είχε την ελληνική ιθαγένεια, θεωρείται υποστατός για την ελληνική έννομη τάξη.

Κατά συνέπεια, σε σχέση με τα ερωτήματα τα οποία έχουν τεθεί εν προκειμένω, κρίσιμο ζήτημα είναι, κατ' αρχάς, η κατά νόμον απόδειξη της τέλεσης τέτοιου γάμου στην Αλβανία (δηλαδή τέλεση θρησκευτικού γάμου από ιερέα της ανατολικής ορθόδοξης εκκλησίας και σύμφωνα με τους κανόνες και το τυπικό αυτής, μεταξύ προσώπων το ένα τουλάχιστον από τα οποία είχε την ελληνική ιθαγένεια), κατά τα χρονικά διαστήματα στα οποία αναφέρονται τα ερωτήματα, καθώς σε περίπτωση τέτοιας απόδειξης ο γάμος αυτός θεωρείται υποστατός για την ελληνική έννομη τάξη, ανεξαρτήτως του εάν ο θρησκευτικός γάμος αναγνωριζόταν ή γινόταν ανεκτός κατά τα εν λόγω χρονικά διαστήματα στη χώρα αυτή.

Δ. 1. Σύμφωνα με τα άρθρα 8, 12, 15, 31, 41 και 42 του Ν. 344/1976 «Περί ληξιαρχικών πράξεων» (ΦΕΚ Α' 143):

«Άρθρον 8.

1. Προς βεβαίωσιν της αστικής καταστάσεως του φυσικού προσώπου τηρούνται, εις έκαστον ληξιαρχείον βιβλία γεννήσεων, γάμων, θανάτων και εκθέσεων.

2. Τα ληξιαρχικά βιβλία είναι δημόσια.

3. Εις τα ληξιαρχικά βιβλία καταχωρίζονται αι πράξεις, αι έχουσαι αντικείμενον την βεβαίωσιν γεννήσεως, γάμου ή θανάτου του φυσικού προσώπου, την μεταβολήν του περιεχομένου ή την διόρθωσιν τοιαύτης ληξιαρχικής πράξεως.

4. Η καταχώρισις ή διόρθωσις ή μεταβολή του περιεχομένου των ληξιαρχικών πράξεων γίνεται επί τη δηλώσει του προς τούτο οριζομένου υπό του παρόντος νόμου προσώπου. 5. (...)»

Άρθρον 12.

1. Η κατά τας διατάξεις του παρόντος νόμου καταρτιζομένη ληξιαρχική πράξις γεννήσεως, γάμου και θανάτου αποδεικνύει:

α. Μέχρι της επί πλαστότητι προσβολής τα γεγονότα, άτινα ο ληξίαρχος βεβαιού ως λαβόντα χώραν ενώπιον αυτού.

β. Μέχρις αποδείξεως του εναντίου, τα γεγονότα, των οποίων ο ληξίαρχος βεβαιού ότι έλαβε γνώσιν εκ των δηλώσεων των εμφανισθέντων.

2. Ξέναι, ως και μη αναγκαίαι δια την κατάρτισιν των ληξιαρχικών πράξεων αναγραφαι, ουδεμίαν έχουν αποδεικτικήν ισχύν. 3. (...) 4. (...).

Άρθρον 15.

Ληξιαρχική πράξις συντάσσεται και περί γεγονότος γεννήσεως ή γάμου ή θανάτου, βεβαιουμένου δια τελεσιδίκου δικαστικής αποφάσεως, ως λαβόντος χώραν καθ' ωρισμένον χρόνον, επί τη προσαγωγή προς τον ληξίαρχον αντιγράφου της αποφάσεως, νομίμως κεκυρωμένου.

Άρθρον 31.

Η ληξιαρχική πράξις του γάμου, πλην των εν άρθρω 9 στοιχείων, περιέχει:

α. Το όνομα και επώνυμον, την ιθαγένειαν, το θρήσκευμα και δόγμα, το επάγγελμα, τον τόπον και το έτος γεννήσεως και την κατοικίαν των συζύγων.

β. Το όνομα και επώνυμον των γονέων των συζύγων.

γ. Τα στοιχεία εγγραφής των συζύγων εις το δημοτολόγιον.

δ) Αν ο γάμος έχει τελεσθεί με ιεροπραξία, το θρήσκευμα και το δόγμα της τέλεσης, το χώρο όπου έγινε και το όνομα και το επώνυμο του θρησκευτικού λειτουργού.

ε. Τον τόπον, την ημέραν, τον μήνα και το έτος τελέσεως του γάμου.

στ. Τον βαθμόν γάμου των συζύγων.

ζ) Τα στοιχεία της πράξης που συνέταξε για την τέλεση του γάμου ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της κοινότητας ή ο θρησκευτικός λειτουργός [όπως τα εδάφια δ και ζ του άρθρου 31 αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 4 παρ. 4 του Ν.1250/1982].

Άρθρον 41.

Οι ληξιαρχικές πράξεις για τη γέννηση, το γάμο ή το θάνατο Έλληνα υπηκόου που γίνονται στο εξωτερικό από ξένες αρχές έχουν αποδεικτική δύναμη και στην Ελλάδα, εφ' όσον τηρήθηκαν οι διατυπώσεις που ορίζει ο νόμος του τόπου της σύνταξής τους [όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 παρ. 5 του Ν. 1250/1982, καθώς πριν την αντικατάστασή του το άρθρο αυτό δεν περιελάμβανε τις ληξιαρχικές πράξεις γάμου].

Άρθρον 42.

1. Οι εν τη αλλοδαπή Έλληνες υπήκοοι υποχρεούνται όπως, τα εν τη αλλοδαπή λαμβάνοντα χώραν ληξιαρχικά γεγονότα, δηλούν ενώπιον της κατά

τόπον αρμοδίας ελληνικής προξενικής αρχής, κατά τας διατάξεις του παρόντος νόμου.

2. Ληξιαρχικά γεγονότα γέννησης, γάμου και θανάτου ελλήνων υπηκόων που συμβαίνουν στην αλλοδαπή μπορούν να δηλώνονται από τους υπόχρεους και στις επιχώριες αρχές. Στην περίπτωση αυτή οι υπόχρεοι οφείλουν μέσα σε τρεις μήνες από τη σύνταξη της πράξης να υποβάλουν αντίγραφο της στην αρμόδια Ελληνική προξενική αρχή, εκτός εάν ζητήσουν τη σύνταξη ληξιαρχικής πράξης και ενώπιον της αρμόδιας ελληνικής προξενικής αρχής, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 344/1976. Αντίγραφο της ληξιαρχικής πράξης σε επίσημη μετάφραση μπορούν να υποβάλουν οι ενδιαφερόμενοι και απευθείας στο Ληξιαρχείο Αθηνών [όπως η παρ. 2 ισχύει μετά το άρθρο 16 του Ν. 1438/1984].

3. Ληξιαρχικά γεγονότα γεννήσεων και γάμων, λαμβάνοντα χώραν εν τη αλλοδαπή, δι' α δεν συνετάγη ληξιαρχική πράξις κατά τας διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων, δύνανται να καταχωρίζονται εις το ληξιαρχείον Αθηνών εις ειδικόν προς τούτο βιβλίον, αδεία του Εισαγγελέως Πρωτοδικών Αθηνών, εφαρμοζομένων και εν προκειμένω των διατάξεων της παραγράφου 2 του άρθρου 20 και της παραγράφου 2 του άρθρου 29 του παρόντος νόμου. [πρόκειται για παραπομπή σε ποινικές κυρώσεις και πρόστιμα που προβλέπονται στο άρθρο 49 του ιδίου νόμου].

4. Όποιος ζητεί την καταχώριση ληξιαρχικών γεγονότων κατά την προηγούμενη παράγραφο, οφείλει να υποβάλει στην εισαγγελική αρχή βεβαίωση επικυρωμένη, για μεν τους γάμους από την αρμόδια πολιτική, εκκλησιαστική ή άλλη αρχή που να αποδεικνύει την τέλεση υποστατού γάμου κατά τις σχετικές διατάξεις του Αστικού Κώδικα, για δε τις γεννήσεις της αρμόδιας αρχής ή κλινικής ή ιατρού [όπως η παρ. 4 αντικαταστάθηκε από την παρ. 9 του άρθρου 14 του Ν. 2503/1997].

Άρθρον 43.

Αι, κατά τας παραγράφους 1 και 2 του προηγούμενου άρθρου, συντασσόμεναι ληξιαρχικαί πράξεις καταχωρίζονται εις το ληξιαρχείον Αθηνών εις ειδικόν προς τούτο βιβλίον, μετά προηγούμενον έλεγchon αυτών υπό του ληξιάρχου Αθηνών.»

2. Στο άρθρο 15 του Ν. 2311/1995 (ΦΕΚ Α' 119) «Κύρωση Συμβάσεως δικαστικής αρωγής σε αστικές και ποινικές υποθέσεις μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Δημοκρατίας της Αλβανίας» η οποία τέθηκε σε ισχύ την 15η Σεπτεμβρίου 1995 σύμφωνα με την ανακοίνωση Φ.0544/4232/1995 (ΦΕΚ Α' 194), ορίζεται μεταξύ άλλων:

«Άρθρο 15. Ληξιαρχικές πράξεις.

1. Τα Συμβαλλόμενα Μέρη θα αποστέλλουν αμοιβαία αποσπάσματα ληξιαρχικών πράξεων γεννήσεως, γάμου και θανάτου που αφορούν υπηκόους του άλλου Συμβαλλόμενου Μέρους, καθώς επίσης και διορθώσεις και μεταγενέστερες καταχωρίσεις στις προαναφερόμενες ληξιαρχικές πράξεις.

2. Τα αποσπάσματα των ληξιαρχικών πράξεων θανάτου θα αποστέλλονται αυτεπαγγέλτως, τα άλλα μετά από αίτηση, όλα δε θα διαβιβάζονται ανέξοδα με τη διπλωματική οδό.»

3. Στα άρθρα 70, 739 και 782 ΚΠολΔ, ορίζεται:

«Άρθρο 70. Όποιος έχει έννομο συμφέρον να αναγνωρισθεί η ύπαρξη ή η ανυπαρξία μιας έννομης σχέσης μπορεί να εγείρει σχετική αγωγή.

Άρθρο 739. Όλες οι υποθέσεις που αναφέρονται στα άρθρα 782 έως 866 υπάγονται στην ειδική διαδικασία των άρθρων 741 έως 781, καθώς και κάθε άλλη υπόθεση που υπάγεται με διάταξη νόμου στη διαδικασία αυτή.

Άρθρο 782

1. Όταν ο νόμος απαιτεί δικαστική απόφαση για να βεβαιωθεί ένα γεγονός με το σκοπό να συνταχθεί ληξιαρχική πράξη, η απόφαση εκδίδεται με αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον ή του εισαγγελέα από το δικαστήριο της περιφέρειας του ληξιάρχου ο οποίος θα συντάξει τη ληξιαρχική πράξη.

2. Η απόφαση πρέπει να βεβαιώνει και κάθε άλλο στοιχείο που πρέπει κατά το νόμο να περιέχει η ληξιαρχική πράξη, εκτός αν αυτό είναι αδύνατο.

3. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 εφαρμόζονται και για τη διόρθωση ληξιαρχικής πράξης.»

4. α. Σύμφωνα με τις προεκτεθείσες διατάξεις του άρθρου 8 παρ. 1, 2, και 3 του Ν. 344/1976, η αστική κατάσταση φυσικού προσώπου βεβαιώνεται με βάση τις ληξιαρχικές πράξεις που καταχωρίζονται στα οικεία δημόσια

ληξιαρχικά βιβλία, οι οποίες έχουν καθαρώς αποδεικτικό και όχι συστατικό χαρακτήρα.

Κατά τα άρθρα 8 παρ. 4 και 15 του Ν. 344/1976, η σύνταξη των ληξιαρχικών πράξεων γίνεται, είτε με βάση δήλωση των υποχρεωμένων προσώπων, είτε με βάση τελεσίδικη δικαστική απόφαση.

Κατά το άρθρο 41 του ιδίου Νόμου οι ληξιαρχικές πράξεις για το γάμο έλληνα οι οποίες συντάσσονται στο εξωτερικό από ξένες αρχές έχουν αποδεικτική δύναμη και στην Ελλάδα, εφ' όσον τηρήθηκαν οι διατυπώσεις που ορίζει ο νόμος του τόπου της σύνταξής τους.

Κατά το άρθρο 15 παρ. 1 και 2 του Ν. 2311/1995 με τον οποίο κυρώθηκε η σύμβαση δικαστικής αρωγής σε αστικές και ποινικές υποθέσεις μεταξύ Ελλάδος και Αλβανίας, τα συμβαλλόμενα μέρη αποστέλλουν αμοιβαίως, κατόπιν αίτησης και χωρίς δαπάνη, αποσπάσματα ληξιαρχικών πράξεων γεννήσεως και γάμου που αφορούν υπηκόους του άλλου συμβαλλόμενου μέρους.

β. Σύμφωνα με το άρθρο 31 του Ν. 344/1976, στο οποίο καθορίζεται το ειδικότερο περιεχόμενο της ληξιαρχικής πράξης γάμου, σ' αυτήν πρέπει να διαλαμβάνεται μεταξύ των άλλων, η ιθαγένεια των συζύγων και σε περίπτωση τέλεσης του γάμου με ιεροπραξία, το θρήσκευμα και το δόγμα της τέλεσης, όπως και τα στοιχεία της πράξης που συντάχθηκε σχετικώς.

Εξάλλου, κατά το άρθρο 42 παρ. 3 του Ν. 344/1976, όπως ισχύει μετά το άρθρο 14 παρ. 9 του Ν. 2503/1997, ληξιαρχικά γεγονότα γάμου ελλήνων τα οποία λαμβάνουν χώρα στην αλλοδαπή και για τα οποία δεν συντάχθηκε ληξιαρχική πράξη κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις του, δύνανται να καταχωρίζονται στο ληξιαρχείο Αθηνών σε ειδικό βιβλίο, κατόπιν αδείας του Εισαγγελέως Πρωτοδικών Αθηνών, μετά από αίτηση η οποία συνοδεύεται από την υποβολή βεβαίωσης επικυρωμένης, από την αρμόδια πολιτική, εκκλησιαστική ή άλλη αρχή που να αποδεικνύει την τέλεση υποστατού γάμου κατά τις σχετικές διατάξεις του Αστικού Κώδικα.

5. α. Όπως γίνεται επίσης δεκτό, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 12 παρ. 1 και 13 του Ν. 344/1976 (στο άρθρο 13 προβλέπονται περιπτώσεις διόρθωσης ληξιαρχικών πράξεων είτε δικαστικώς, είτε διοικητικώς)

προκύπτει ότι η ληξιαρχική πράξη που συντάσσεται από τον αρμόδιο ληξίαρχο συνιστά δημόσιο έγγραφο κατά την έννοια του άρθρου 438 ΚΠολΔ, το οποίο παρέχει πλήρη απόδειξη ως προς τα γεγονότα τα οποία βεβαιώνεται σ' αυτό ότι έγιναν ενώπιον του ληξιάρχου, εφόσον δεν προσβληθεί για πλαστότητα.

Τα περιστατικά τα οποία περιέχονται στη ληξιαρχική πράξη, αλλά δεν υποπίπτουν από τη φύση τους στην άμεση αντίληψη του ληξιάρχου και για τα οποία αυτός βεβαιώνει ότι έλαβε γνώση από τις δηλώσεις των προσώπων που εμφανίσθηκαν ενώπιον του, αποδεικνύονται πλήρως μέχρι να αποδειχθεί το αντίθετο βάσει άλλων αποδεικτικών στοιχείων (βλ. και άρθρο 440 ΚΠολΔ).

β. Σημειώνεται ότι και υπό το προϋσχύσαν δίκαιο γινόταν δεκτό ότι η σύνταξη ληξιαρχικής πράξης με βάση τη δήλωση ενός από τους συζύγους δεν αποτελούσε απόδειξη για την σύσταση του γάμου, εάν όμως η ληξιαρχική πράξη είχε στηριχθεί σε δήλωση του τελέσαντος ιερέα αποτελούσε απόδειξη, χωρούσε όμως ανταπόδειξη. Εάν η τέλεση γάμου είχε βεβαιωθεί με τελεσιδική δικαστική απόφαση, η οποία είχε εκδοθεί μεταξύ των δύο συζύγων δηλαδή κατόπιν αναγνωριστικής περί του γάμου αγωγής, ο ληξίαρχος προέβαινε σε σύνταξη πράξης με βάση την απόφαση αυτή [ο.π. Γ. Α. Μπαλή, Οικογενειακόν Δίκαιον, παρ. 26 σελ. 39 επ., και ο.π. Ροϊλό σελ. 12].

6. α. Όπως γίνεται δεκτό, αντικείμενο της δίκης, στο πλαίσιο του άρθρου 782 ΚΠολΔ, αποτελεί η δικαστική βεβαίωση πραγματικού γεγονότος που απαιτείται για τη σύνταξη ληξιαρχικής πράξης.

Τα γεγονότα τα οποία μπορούν να βεβαιωθούν κατά την έννοια του άρθρου 782 ΚΠολΔ είναι συγκεκριμένα και αφορούν στην προσωπική κατάσταση του φυσικού προσώπου (γέννηση, θάνατος, γάμος, βάπτισμα κ.λ.π.) η βεβαίωσή τους δε από το δικαστήριο ζητείται προκειμένου να συνταχθεί η οικεία ληξιαρχική πράξη, για το λόγο ότι, από διάφορες αιτίες, δεν είχε συνταχθεί τέτοια. Η αίτηση είναι νόμιμη μόνο όταν ο νόμος επιβάλλει την έκδοση απόφασης για τη βεβαίωση γεγονότος, χωρίς να αρκείται σε απλή πράξη του ληξιάρχου ή άλλου διοικητικού λειτουργού. Η απόφαση που εκδίδεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας συνιστά θετική διαπιστωτική πράξη, η οποία δεν υποκαθιστά την εκ μέρους του ληξιάρχου

ενέργεια της σύνταξης ή διόρθωσης της οικείας ληξιαρχική πράξης (ΣΤΕ 101/2002, 5510/1995, ΕφΘεσσαλ. 2571/1996, ΝΟΜΟΣ, Κεραμέα, Κονδύλη, Νίκα, Ερμηνεία ΚΠολΔ εκδ. Σάκκουλα 2000, υπό άρθρο 782 αριθ. 1 και υπό άρθρο 791 αριθ. 5, σελ. 1542 επ).

β. Σημειώνεται ότι τα δικαστήρια δέχονται ότι, κατά το άρθρο 11 παρ. 3 του ΠΔ της 14.8/19.9.1924, το οποίο προστέθηκε με το άρθρο μόνο του ΠΔ της 31.7/10.8.1924 και διατηρήθηκε σε ισχύ μετά το Ν. 344/1976 διότι δεν αντιβαίνει στις διατάξεις του (άρθρο 50 Ν. 344/1976), στο ειδικό βιβλίο του ληξιαρχείου Αθηνών (άρθρα 43 του Ν. 344/1976 και 11 παρ. 1 και 2 του ΒΔ της 14.8.1924 και 1 του ΒΔ της 30.3/2.4.1958) μπορούν να καταχωρίζονται και οι αποφάσεις που εκδίδουν τα ελληνικά δικαστήρια και πιστοποιούν γεννήσεις, γάμους ή θανάτους ελλήνων που τελέσθηκαν στην αλλοδαπή. Όπως γίνεται δεκτό από τον συνδυασμό των παραπάνω διατάξεων συνάγεται ότι για γεγονότα γέννησης, γάμου ή θανάτου ελλήνων υπηκόων στην αλλοδαπή, εφόσον δεν συντάχθηκε ληξιαρχική πράξη από την ελληνική προξενική αρχή στην αλλοδαπή ή την αρμόδια τοπική αλλοδαπή αρχή ή από το ληξιαρχο Αθηνών, ύστερα από άδεια του εισαγγελέα, όπου αυτό επιτρέπεται, μπορεί να υποβληθεί αίτηση για βεβαίωση των γεγονότων αυτών από το δικαστήριο, προς το σκοπό σύνταξης σχετικής ληξιαρχικής πράξης (ΕφΑΘ 1661/2005 ΕΛΛΔνη 2006, 279, και αντί άλλων ΜΠΑΘ 7511/2008, ΜΠΘεσσαλ 31900/2006, ΝΟΜΟΣ).

γ. Την αποδεικτική ισχύ του νόμιμου μαχητού τεκμηρίου, γίνεται δεκτό ότι έχει η ληξιαρχική πράξη η οποία συντάσσεται από τον αρμόδιο ληξιαρχο κατ' εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 782 ΚΠολΔ και 15 του Ν. 344/1976, δηλαδή με βάση τελεσίδικη δικαστική απόφαση που εκδίδεται κατά τη διαδικασία του άρθρου 782 ΚΠολΔ (ΑΠ 118/1975, ΝοΒ 23, 899).

Τούτο διότι η απόφαση αυτή δεν παράγει δεδικασμένο κατά την έννοια των άρθρων 322 και 324 ΚΠολΔ, καθώς δεν κρίνει για κάποια έννομη σχέση ή δικαίωμα. Κατά τη σχετική νομολογία και θεωρία, η δεσμευτική ισχύς των αποφάσεων της εκουσίας δικαιοδοσίας εκδηλώνεται αρνητικά, με την πρόβλεψη στο άρθρο 778 ΚΠολΔ ότι, μετά την οριστική παραδοχή ή απόρριψη αίτησης για υπόθεση της εκουσίας δικαιοδοσίας δεν μπορεί να υποβληθεί νέα αίτηση του διαδίκου για το ίδιο αντικείμενο, παρά μόνο αν ο αιτών επικαλείται

νέα πραγματικά περιστατικά ή μεταβληθούν οι συνθήκες κάτω από τις οποίες εκδόθηκε, αλλά και θετικά, με την έννοια της δέσμευσης κάθε τρίτου ως προς την επελθούσα διάγνωση ή διάπλαση, χωρίς η έναντι τρίτων δεσμευτική ισχύς να εμποδίζει όποιον δεν συμμετείχε στη διαδικασία να προστατεύσει, αν δικαιολογεί έννομο συμφέρον, τυχόν προσβαλλόμενο δικαίωμά του, με άσκηση τριτανακοπής ή αγωγής. Εξάλλου, η απόφαση που εκδίδεται κατά το άρθρο 782 ΚΠολΔ ακόμη και όταν δεν μπορεί να προσβληθεί με τακτικά ένδικα μέσα, δεν αποτελεί δεδικασμένο ως προς την ύπαρξη ή τη μη ύπαρξη και το κύρος της έννομης σχέσης που απορρέει από το φυσικό ή νομικό γεγονός, το οποίο η απόφαση έχει βεβαιώσει για τη σύνταξη ληξιαρχικής πράξης [ΣΤΕ 1051/2005, ΕΛΣυν 894/2005 και την εκεί παραπομπή στην ΕΛΣυν (Ολομ) 211/2001, ΑΠ 381/1988, ΕφΘεσσαλ 1031/2002, ΝΟΜΟΣ, Β. Βαθρακοκοίλη, ΚΠολΔ, τόμος Δ' (1996) άρθρο 778, αριθ. 2 και 6, άρθρο 782 αριθ. 2 και 21, ο.π. Κεραμέα, Κονδύλη, Νίκα άρθρο 782 σελ. 1545].

Περαιτέρω, οι αποφάσεις που εκδίδονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, δεν δημιουργούν δεδικασμένο για τις δίκες της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας, αλλά και όταν το δικαστήριο εξετάζει παρεμπιπτόντως ορισμένο ουσιαστικό δικαίωμα του αιτούντος (ΑΠ 260/2008, ΝΟΜΟΣ, πρβλ και ΣΤΕ 4047/2008, ΝΟΜΟΣ με την οποία έγινε δεκτό, σε σχέση με απόφαση που εκδόθηκε σύμφωνα με το άρθρο 782 ΚΠολΔ για τη βεβαίωση γεγονός προς διόρθωση ληξιαρχικής πράξης ως προς την ημερομηνία γέννησης, ότι οι αποφάσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας δεν εμπίπτουν στην έννοια των αποφάσεων προς τις οποίες υπέχει υποχρέωση συμμόρφωσης η διοίκηση κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 1 του Κεφ. Α' του Ν. 3068/2002, στο οποίο ορίζεται ότι το Δημόσιο έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται χωρίς καθυστέρηση στις δικαστικές αποφάσεις και να προβαίνει σε όλες τις ενέργειες που επιβάλλονται για την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής και για την εκτέλεση των αποφάσεων, διότι στην έννοια της ανωτέρω διάταξης, ερμηνευόμενης σε αρμονία προς το άρθρο 94 παρ. 2 του Συντάγματος, εμπίπτουν οι αποφάσεις των δικαστηρίων που ασκούν κατ' ουσία δικαιοδοτικό έργο).

7. Η διάταξη του άρθρου 70 ΚΠολΔ, στην οποία ορίζεται ότι όποιος έχει έννομο συμφέρον να αναγνωρισθεί η ύπαρξη ή η ανυπαρξία μιας έννομης σχέσης μπορεί να εγείρει σχετική αγωγή, γίνεται δεκτό ότι έχει ευρύτατο περιεχόμενο και διασφαλίζει οποιαδήποτε έννομη σχέση και όχι μόνο αξιώσεις.

Μεμονωμένα στοιχεία έννομης σχέσης ή προδικαστικά αυτής ζητήματα, αλλά και νομικές καταστάσεις (όπως η συγγένεια) δεν μπορούν να καταστούν αντικείμενο αναγνωριστικής αγωγής, εκτός εάν συνδέονται με ορισμένη έννομη σχέση. Επίσης δεν μπορούν να αποτελέσουν αποκλειστικό περιεχόμενο διάγνωσης κατά το άρθρο αυτό, πραγματικά περιστατικά έστω και αν έχουν νομική σημασία για τις έννομες σχέσεις των προσώπων. Περαιτέρω, γίνεται δεκτό ότι η έννομη σχέση πρέπει να είναι υπαρκτή και ενεστώσα, είναι όμως δυνατή η αναγνώριση έννομης σχέσης παρωχημένης, εφόσον αυτή συνδέεται με παρόντα δικαιώματα και υποχρεώσεις, οι διάδικοι δε της αναγνωριστικής αγωγής δεν είναι αναγκαίο να συμπίπτουν με τα υποκείμενα της αναγνωριστέας έννομης σχέσης. Προϋπόθεση του παραδεκτού της αναγνωριστικής αγωγής αποτελεί η ύπαρξη εννόμου συμφέροντος, δηλαδή η αμφισβήτηση της ύπαρξης της έννομης σχέσης, όταν η αβεβαιότητα δεν προκύπτει από τα πράγματα, το δε έννομο συμφέρον μπορεί να ανάγεται και στη σφαίρα του δημοσίου δικαίου. Εξάλλου, η τελεσίδικη αναγνωριστική απόφαση παράγει δεδικασμένο κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 321, 322, 324 ΚΠολΔ, ενώ τρίτος ο οποίος έχει έννομο συμφέρον, διαθέτει την παρεχόμενη από τις γενικές διατάξεις προστασία (βλ. αναλυτικότερα ο.π. Κεραμέα, Κονδύλη, Νίκα, Ερμηνεία ΚΠολΔ, άρθρο 70 σελ. 437 επ. και τις εκεί παραπομπές στη νομολογία).

Με βάση τα ανωτέρω γίνεται δεκτό ότι, όποιος ισχυρίζεται ότι έγινε γάμος και έλκει από αυτόν έννομα συμφέροντα, δύναται να επιδιώξει να αναγνωρισθεί με δικαστική απόφαση, ότι έγινε αυτός ο γάμος, εφόσον κάποιος του το αμφισβητεί (Γεωργίου-Κατρά, Θέματα και προβλήματα εφαρμογής του Ν. 1250/1982, Εισαγωγή στο άρθρο 7 του Ν. 1250/1982, Αρχείο Νομολογίας 1982, 209, αλλά και Β. Βαθρακοκοίλη, ΚΠολΔ εκδ. 1995, άρθρο 70 σελ. 461, όπου και περιπτωσιολογία απόρριψης ως απαράδεκτης αγωγής με αίτημα την αναγνώριση της ύπαρξης γάμου προς το σκοπό συμπλήρωσης υφιστάμενης

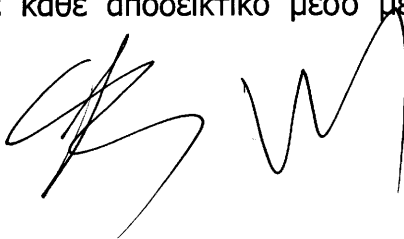

πράξης γάμου για την υποβολή της ως δικαιολογητικού για συνταξιοδότηση της συζύγου μετά το θάνατο του συζύγου, λόγω μη αμεσότητας του εννόμου συμφέροντος).

8. Σημειώνεται εξάλλου ότι στο πλαίσιο της ειδικής διαδικασίας των γαμικών διαφορών των άρθρων 592 επ. του ισχύοντος ΚΠολΔ (η οποία δύναται να έχει εφαρμογή στις περιπτώσεις που θεμελιώνεται δικαιοδοσία ελληνικών δικαστηρίων, όπως όταν ο ένας από τους συζύγους είχε την ελληνική ιθαγένεια κατά το χρόνο τέλεσης του γάμου, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 612 ΚΠολΔ) και ειδικότερα στο άρθρο 609 ΚΠολΔ προβλέπεται, μεταξύ άλλων, ότι η αναγνώριση της ύπαρξης ή της ανυπαρξίας γάμου, επιδιώκεται μόνο με κύρια ή παρεμπίπτουσα αγωγή.

Σύμφωνα με το άρθρο 613 ΚΠολΔ, αποφάσεις που αναγνωρίζουν κατά τα ανωτέρω την ύπαρξη ή όχι έγκυρου γάμου, όπως και οι αποφάσεις που απορρίπτουν τέτοιες αγωγές, αποτελούν δεδικασμένο που ισχύει υπέρ και εναντίον όλων, εφόσον δεν μπορούν να προσβληθούν με αναίρεση και αναψηλάφηση. Υποστηρίζεται ότι στο πλαίσιο της ρύθμισης αυτής σκοπείται η δέσμευση κάθε τρίτου που τελεί σε κάποια έννομη σχέση με κάποιον από τους διαδίκους και ότι έναντι τρίτων οι οποίοι νομιμοποιούνται προς άσκηση των σχετικών αγωγών, η απορρέουσα δέσμευση έχει την έννοια ότι τα πρόσωπα αυτά δεν μπορούν να ισχυρισθούν ότι η απόφαση στο πλαίσιο των υποκειμενικών ορίων του δεδικασμένου δεν αποφάνθηκε ορθώς (αναλυτικότερα ο.π. Β. Βαθρακοκοίλη, ΚΠολΔ, άρθρο 613 σ. 778 επ.)

9. Όπως γίνεται δεκτό, επειδή η διάταξη του άρθρου 12 του Ν. 344/1976 στην οποία καθορίζεται η αποδεικτική δύναμη των ληξιαρχικών πράξεων που καταρτίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του, δεν επανέλαβε ρυθμίσεις που υπήρχαν σε προϊσχύσαντες νόμους (και ειδικότερα στο άρθρο 61 του Αστικού Νόμου του 1856, κατά το οποίο, εάν γεγονότα γέννησης, γάμου και θανάτου δεν ήταν δυνατόν να αποδειχθούν με ληξιαρχικά βιβλία, το παραδεκτό άλλων αποδεικτικών μέσων και ιδιαίτερα των μαρτύρων εναπόκειτο στην κρίση του δικαστηρίου, αλλά και στο άρθρο 11 του Κωδ. Ν. 5097/1931, κατά το οποίο συγχωρείτο απόδειξη με κάθε αποδεικτικό μέσο με την προϋπόθεση ότι η

αρμόδια αρχή βεβαιώνει αδυναμία απόδειξης με τα ληξιαρχικά βιβλία, λόγω μη τήρησης, καταστροφής τους κλπ.) επιτρέπεται πλέον η χρήση άλλων αποδεικτικών μέσων, χωρίς τη συνδρομή της παραπάνω προϋπόθεσης, έστω και αν τα γεγονότα που πρέπει να αποδειχθούν έλαβαν χώρα υπό την ισχύ των παλαιών νόμων, διότι αρκεί η μη προσκόμιση γι' αυτά ληξιαρχικής πράξης, καθώς αυτή δεν ορίζεται από το Ν. 344/1976 ως το μόνο και αποκλειστικό μέσο αποδείξεως των γεγονότων στα οποία αναφέρεται (ΑΠ 874/1987, ΝΟΜΟΣ με την οποία κρίθηκε ότι επιτρεπώς ελήφθησαν υπ' όψιν από το δικαστήριο αλλά αποδεικτικά μέσα).

10. Από όσα αναφέρθηκαν σε σχέση με τις προεκτεθείσες διατάξεις του ΚΠολΔ και ειδικότερα σε σχέση με τα άρθρα 782 και 70 ΚΠολΔ, στα οποία αναφέρεται η ερωτώσα υπηρεσία, σε συνδυασμό με τις ισχύουσες διατάξεις του Ν. 344/1976 περί ληξιαρχικών πράξεων, συνάγεται ότι ληξιαρχική πράξη γάμου δύναται να συνταχθεί και με βάση τελεσίδικη απόφαση η οποία έχει εκδοθεί κατά τη διαδικασία του άρθρου 782 ΚΠολΔ, στο πλαίσιο αναγνωριστικής αγωγής κατά το άρθρο 70 ΚΠολΔ, σε περίπτωση συνδρομής των απαιτούμενων σε κάθε περίπτωση προϋποθέσεων.

Εξάλλου, η κατά το άρθρο 609 ΚΠολΔ αναγνώριση της ύπαρξης ή ανυπαρξίας εγκύρου γάμου, εφόσον δεν μπορεί να προσβληθεί με αναίρεση και αναψηλάφηση, παράγει σύμφωνα με το άρθρο 613 ΚΠολΔ δεδικασμένο έναντι πάντων κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα παραπάνω.

Στο πλαίσιο των προαναφερομένων δικαστικών διαδικασιών, το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη τα υποβαλλόμενα από τους διαδίκους αποδεικτικά μέσα και στοιχεία εφαρμόζοντας τις οικείες διατάξεις ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου.

Ως προς την δεσμευτικότητα των αποφάσεων που εκδίδονται με βάση τις προεκτεθείσες διατάξεις και την αποδεικτική ισχύ των αντιστοίχως συντασσόμενων ληξιαρχικών πράξεων, έχουν εφαρμογή όσα αναλυτικώς αναφέρθηκαν παραπάνω στα σημεία II.Δ.4 έως II.Δ.8.

Ε. 1. Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1, 14 και 25 του Ν. 3284/2004 (ΦΕΚ Α' 217/10.11.2004) «Περί κυρώσεως του Κώδικα της Ελληνικής Ιθαγένειας».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α. ΚΤΗΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

Ι. Με τη γέννηση.

Άρθρο 1.

1. Το τέκνο Έλληνα ή Ελληνίδας αποκτά από τη γέννησή του την Ελληνική Ιθαγένεια.(...)

VI. Ειδικές περιπτώσεις κτήσης ιθαγένειας.

Άρθρο 14. 1. Τέκνο που γεννήθηκε πριν από την 8.5.1984 από μητέρα Ελληνίδα κατά το χρόνο του τοκετού ή της τέλεσης του γάμου από τον οποίο γεννήθηκε το τέκνο, γίνεται Έλληνας, αν δηλώσει τη σχετική βούλησή του στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή στην Ελληνική Προξενική Αρχή του τόπου της κατοικίας του ή της διαμονής του.

2. Τέκνο που γεννήθηκε από Έλληνα πατέρα και αλλοδαπή μητέρα πριν από την ισχύ του Ν. 1250/1982 (16.7.1982), εφόσον θεωρείται γνήσιο σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 7 παράγραφος 3 του ανωτέρω νόμου, γίνεται Έλληνας, αν δηλώσει τη σχετική βούλησή του στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή στην Ελληνική Προξενική Αρχή του τόπου της κατοικίας του ή της διαμονής του.

3. Η κτήση της Ελληνικής Ιθαγένειας στις περιπτώσεις των προηγούμενων παραγράφων διαπιστώνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

4. Τα τέκνα αυτών που αποκτούν την Ελληνική Ιθαγένεια, σύμφωνα με το παρόν άρθρο, γίνονται Έλληνες χωρίς άλλη διατύπωση, αν κατά την ημερομηνία της δήλωσης είναι ανήλικα και άγαμα.

Σημειώνεται ότι το άρθρο 14 αποτελεί κωδικοποίηση των διατάξεων των παρ. 6, 7 και 10 του άρθρου 69 του Ν. 2910/2001 «Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια. Κτήση της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις».

2. Ο ισχύσας μέχρι την δημοσίευση του Ν. 3284/2004 παλαιός Κώδικας Ελληνικής Ιθαγένειας (ΝΔ 3370/1955) όριζε αρχικώς στο άρθρο 1:

« Άρθρο 1. Έλλην είναι από της γεννήσεως:

α) Ο εξ Έλληнос πατρός γεννηθείς.

β) Ο εξ Ελληνίδος μητρός τεχθείς, εάν ο πατήρ αυτού είναι άπολις (σ.σ. κατά το άρθρο 1 του ΑΝ 481/1968 το εδάφιο β` είχε εφαρμογή και ως προς τους γεννηθέντες πριν την έναρξη ισχύος του).

γ) Ο εξ Ελληνίδος και πατρός μη νομίμου. δ) (...)»

Στη συνέχεια η διάταξη αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του Πρώτου Μέρους του Ν. 1438/1984 και όριζε στην παρ. 1:

«1. Το τέκνο Έλληνα ή Ελληνίδας αποκτά από τη γέννησή του την ελληνική ιθαγένεια. 2. (...)».

2. Η ιθαγένεια ως έννομη σχέση, ιδιότητα ή νομική κατάσταση αποτελεί δεσμό με συγκεκριμένο κράτος (πολιτεία), προσδίδεται μόνο από το κράτος αυτό και διακρίνεται από την εθνικότητα η οποία αποτελεί δεσμό με έθνος.

Όπως γίνεται δεκτό κατά την ερμηνεία των διατάξεων του ελληνικού δικαίου ιθαγενείας, τούτο εντάσσεται στο δημόσιο δίκαιο και διέπεται από την αρχή της κτήσης της ιθαγενείας κατά το χρόνο γέννησης. Για την κτήση της ελληνικής ιθαγενείας ο έλληνας νομοθέτης υιοθετεί διαχρονικώς το σύστημα του αίματος (jus sanguinis) και επικουρικώς το σύστημα του τόπου γέννησης (jus soli) [Ε. Κρίσπη - Νικολετοπούλου, εκδ. Σάκκουλα 1965, παρ. 4, 5, 10 σελ 21 επ., Σ. Βρέλλη Ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, εκδ. 2001, σ. 471, Ζ. Παπασιώπη – Πασιά, Δίκαιο ιθαγενείας, εκδ. Σάκκουλα Θεσσαλ. 1987].

Μετά το Ν. 1438/1984 ισχύει στο ελληνικό δίκαιο ιθαγενείας και η αρχή της ανεξαρτησίας της ιθαγενείας της γυναίκας (σχετικές μεταβατικές διατάξεις οι οποίες θεσπίσθηκαν με τα άρθρα 7, 8 και 9 του Ν. 1438/1984, καταργήθηκαν στη συνέχεια με το Ν. 2790/2001).

Το σύστημα της κτήσης της ελληνικής ιθαγενείας, κατ' αρχήν, με το σύστημα του αίματος ακολουθείται και στο πλαίσιο του Ν. 3284/2004 (νέος Κώδικας Ιθαγενείας), σύμφωνα με το άρθρο 1 του οποίου το τέκνο έλληνα ή ελληνίδας αποκτά από τη γέννησή του την ελληνική ιθαγένεια.

Στο άρθρο 14 του Ν. 3284/2004, προβλέπονται ειδικές περιπτώσεις κτήσης της ελληνικής ιθαγενείας από τέκνα έλληνα ή ελληνίδας κατά τα

ειδικότερα οριζόμενα σ' αυτό, εφόσον υποβληθεί δήλωση σχετικής βούλησης στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή στην Ελληνική Προξενική Αρχή του τόπου της κατοικίας τους ή της διαμονής τους από, η κτήση δε αυτή διαπιστώνεται με σχετική απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας (ιδ. και Σ. Βρέλλη Ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, Νομική Βιβλιοθήκη, εκδ. 2008, σελ. 491 επ.).

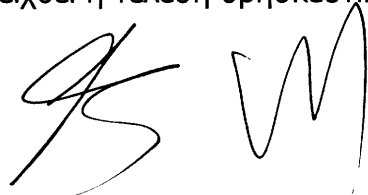
III. Συμπεράσματα

Από όσα εκτέθηκαν συνάγονται, κατά την ομόφωνη γνώμη του Τμήματος, τα ακόλουθα σε σχέση με τα ερωτήματα που τίθενται στην προκειμένη περίπτωση και υπό το διδόμενο από την ερωτώσα υπηρεσία πλαίσιο πραγματικού:

Α. 1. Σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν αναλυτικώς ανωτέρω (σημεία II.A., II.B., II.Γ.) σε περίπτωση κατά νόμον απόδειξης της τέλεσης στην Αλβανία θρησκευτικού γάμου κατά το τυπικό και σύμφωνα με τους κανόνες της ανατολικής ορθόδοξης εκκλησίας, μεταξύ ελλήνων ή μεταξύ προσώπων από τα οποία το ένα τουλάχιστον είχε την ελληνική ιθαγένεια, κατά τα χρονικά διαστήματα στα οποία αναφέρονται τα ερωτήματα (από το 1929 έως το 1967, και πριν το 1929, αντιστοίχως), ο γάμος αυτός θεωρείται υποστατός για την ελληνική έννομη τάξη, ανεξαρτήτως του εάν ο θρησκευτικός γάμος αναγνωριζόταν ή γινόταν ανεκτός κατά τα εν λόγω χρονικά διαστήματα στη χώρα αυτή.

Όπως προκύπτει από το όλο περιεχόμενο του εγγράφου και την ειδικότερη διατύπωση των ερωτημάτων, η ερωτώσα υπηρεσία συναρτά τους τρόπους απόδειξης τέλεσης θρησκευτικού γάμου στην Αλβανία μεταξύ προσώπων από τα οποία το ένα τουλάχιστον είχε την ελληνική ιθαγένεια, και του υποστατού ή μη του γάμου τούτου, με την διαπίστωση ελληνικής ιθαγένειας τέκνων τα οποία γεννήθηκαν εντός τέτοιου γάμου, χωρίς πάντως να διατυπώνει οποιοδήποτε προβληματισμό ή αμφιβολία ως προς την έννοια συγκεκριμένων διατάξεων περί ιθαγένειας.

2. α. Επισημαίνεται ότι στα προκείμενα ερωτήματα αναφέρεται ως δεδομένη η ελληνική ιθαγένεια τουλάχιστον ενός από τα πρόσωπα μεταξύ των οποίων απαιτείται να αποδειχθεί η τέλεση θρησκευτικού γάμου.

Σε κάθε περίπτωση παρατηρείται ότι, ενδεχόμενη απόδειξη με τους προβλεπόμενους στο νόμο τρόπους, τέλεσης θρησκευτικού γάμου μεταξύ συγκεκριμένων προσώπων στην Αλβανία κατά το τυπικό και σύμφωνα με τους κανόνες της ανατολικής ορθόδοξης εκκλησίας, κατά τα χρονικά διαστήματα στα οποία αναφέρονται τα ερωτήματα, δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι συνιστά απόδειξη ή τεκμήριο ελληνικής ιθαγενείας του ενός τουλάχιστον από τα πρόσωπα αυτά και δεν δύναται αυτοτελώς να αποτελέσει έρεισμα για την διαπίστωση ελληνικής ιθαγένειας των τέκνων.

Τούτο αφενός διότι η ελληνική ιθαγένεια αποδεικνύεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στις εκάστοτε ισχύουσες σχετικές διατάξεις (βλ. ενδεικτικώς άρθρο 27 του Ν. 3284/2004 και άρθρο 25 ΝΔ 3370/1955) και αφετέρου διότι δεν προκύπτει ότι δύναται να αποκλεισθεί τέλεση θρησκευτικού γάμου με ιερολογία κατά τον τύπο της ανατολικής ορθόδοξης εκκλησίας, κατά τα κρίσιμα χρονικά διαστήματα, μεταξύ προσώπων μη ελληνικής ιθαγενείας, εφόσον σύμφωνα με τα διδόμενα πραγματικά και νομικά στοιχεία, η καθιέρωση του πολιτικού γάμου δεν απέκλειε την τέλεση θρησκευτικού γάμου (βλ. έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη με αριθ. 323/9.2.1.18.1.2009, κατά το οποίο, από το 1929 έως το 1967, ο θρησκευτικός γάμος δεν απαγορευόταν στην Αλβανία και η ιερολογία του γάμου ήταν σχεδόν καθολική πρακτική των ορθόδοξων αλβανών υπηκόων).

Β. 1. Σε κάθε περίπτωση επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις στα ερωτήματα που έχουν τεθεί εν προκειμένω αναφέρονται, αφενός στο ζήτημα του υποστατού θρησκευτικών γάμων οι οποίοι ενδεχομένως θα αποδειχθεί ενώπιον της αρμόδιας υπηρεσίας ότι τελέσθηκαν εγκύρως στην Αλβανία κατά τα προαναφερόμενα χρονικά διαστήματα, μεταξύ προσώπων στο πρόσωπο του ενός τουλάχιστον από τα οποία συνέτρεχε η προϋπόθεση της ελληνικής ιθαγένειας και αφετέρου, στις παρεχόμενες στο πλαίσιο των προαναφερομένων διατάξεων δυνατότητες απόδειξης της τέλεσης τέτοιων γάμων.

Ενδεχόμενη αναγνώριση εννόμων συνεπειών σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, όπως η διαπίστωση ελληνικής ιθαγένειας στο πρόσωπο κατιόντων, εμπίπτει στην καθ' ύλην αρμοδιότητα της ουσιαστικώς δρώσας διοίκησης και προϋποθέτει την, εκ μέρους της ερωτώσας υπηρεσίας, διαπίστωση της

συνδρομής του συνόλου των προϋποθέσεων οι οποίες απαιτούνται από τις οικείες διατάξεις.

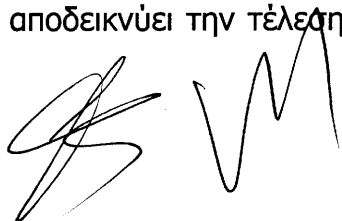
Άλλωστε, όπως ήδη αναφέρθηκε, η ερωτώσα υπηρεσία δεν θέτει ειδικότερα ζητήματα ερμηνείας ως προς συγκεκριμένες διατάξεις περί ιθαγένειας.

2. Η αστική κατάσταση του προσώπου είναι έννοια υπερκείμενη συγκεκριμένης έννομης σχέσης και χρήζει βεβαίωσης με καταχώριση στα δημόσια βιβλία, κατά τα οριζόμενα στις οικείες διατάξεις.

Περαιτέρω, η ληξιαρχική πράξη που συντάσσεται είτε με βάση δικαστική απόφαση, σύμφωνα με το άρθρο 15 του Ν. 344/1975, είτε με βάση ληξιαρχική πράξη αλλοδαπής αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 41 του ιδίου Νόμου, έχει το οριζόμενο από το νόμο ως αναγκαίο περιεχόμενο (άρθρα 31, 41 και 42 του Ν. 344/1976, όπως και άρθρο 15 της διακρατικής σύμβασης που κυρώθηκε με το Ν. 2311/1995).

Κατά συνέπεια, ανεξαρτήτως του εάν μπορούν να υποβληθούν στη δικαστική κρίση προς απόδειξη της τέλεσης γάμου στοιχεία διάφορα της ληξιαρχικής πράξης σημειώνεται, σε σχέση και με τον ειδικότερο προβληματισμό που διατυπώνεται στο δεύτερο ερώτημα, ότι ενόψει του πλέγματος των διατάξεων που προεκτέθηκε, δεν θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι ενώπιον της διοίκησης θα ήταν δυνατή η υποκατάσταση της απαιτούμενης από το νόμο για τη βεβαίωση της αστικής κατάστασης προσώπου ληξιαρχικής πράξης γάμου, από βεβαιώσεις της Ιεράς Αυτοκεφάλου Ορθοδόξου Εκκλησίας της Αλβανίας, ούτε για το διάστημα για το οποίο δίδεται ότι υπάρχουν σχετικά αρχεία, αφού τέτοιες βεβαιώσεις αποτελούν, κατά το νόμο, μέρος των στοιχείων που είναι αναγκαία για τη σύνταξη ληξιαρχικής πράξης γάμου, η οποία και έχει την αποδεικτική ισχύ που καθορίζεται στις διατάξεις του άρθρου 8 του Ν. 344/1976.

Τούτο επιρρωννύεται από το ότι σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 31 στοιχείο ζ' και 42 παρ. 4 του Ν. 344/1976, σε περίπτωση τέλεσης θρησκευτικού γάμου, η πράξη που συντάχθηκε σχετικώς από τον θρησκευτικό λειτουργό, σε περίπτωση γάμου που τελέσθηκε στην ημεδαπή, και η βεβαίωση εκκλησιαστικής αρχής που αποδεικνύει την τέλεση υποστατού γάμου κατά τον

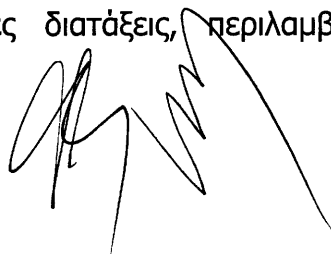
ΑΚ, σε περίπτωση γάμου που τελέσθηκε από Έλληνα στην αλλοδαπή, αποτελούν, αντιστοίχως, στοιχεία τα οποία απαιτείται να υποβληθούν για τη σύνταξη ληξιαρχικής πράξης γάμου.

IV. Λαμβάνοντας υπ' όψιν τα παραπάνω, το Τμήμα γνωμοδοτεί ομοφώνως, ότι στα ερωτήματα που έχουν τεθεί με το με αριθμό Φ. 20769/οικ.5255/13.4.2009 έγγραφο του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Αττικής (Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης, Τμήμα Ιθαγένειας Α'), το οποίο υποβλήθηκε προς συμπλήρωση και αναμόρφωση εγγράφου της ίδιας Υπηρεσίας με αριθμό 20769/οικ.23913/5.12.2008, αρμόζουν οι ακόλουθες απαντήσεις:

Α) Ως προς το ζήτημα του υποστατού ή μη θρησκευτικών γάμων οι οποίοι ενδεχομένως θα αποδειχθεί ότι τελέσθηκαν στην Αλβανία κατά το τυπικό και σύμφωνα με τους κανόνες της ανατολικής ορθόδοξης εκκλησίας, κατά τα χρονικά διαστήματα στα οποία αναφέρονται τα ερωτήματα (και ειδικότερα από το 1929 έως το 1967, και πριν το 1929, αντιστοίχως), μεταξύ ελλήνων ή μεταξύ προσώπων από τα οποία το ένα τουλάχιστον είχε την ελληνική ιθαγένεια, η απάντηση που αρμόζει είναι ότι, σε περίπτωση κατά νόμον απόδειξης της τέλεσης τέτοιων γάμων, αυτοί θεωρούνται υποστατοί για την ελληνική έννομη τάξη, ανεξαρτήτως του εάν ο θρησκευτικός γάμος αναγνωριζόταν ή γινόταν ανεκτός κατά τα εν λόγω χρονικά διαστήματα στη χώρα αυτή.

Β) Η ενώπιον της διοίκησης απόδειξη της τέλεσης τέτοιων γάμων, γίνεται με ληξιαρχική πράξη συντεταγμένη κατά τα οριζόμενα στις οικείες διατάξεις, ειδικότερα δε στο πλαίσιο της διάταξης του άρθρου 15 του Ν. 344/1976, είναι δυνατή η σύνταξη ληξιαρχικής πράξης με βάση τελεσίδικη δικαστική απόφαση η οποία δύναται να εκδοθεί, σε περίπτωση συνδρομής των αντιστοίχως απαιτούμενων προϋποθέσεων, και κατά τις διατάξεις των άρθρων 782 και 70 ΚΠολΔ. Η σχετική ληξιαρχική πράξη είναι εξοπλισμένη με την αποδεικτική ισχύ που αναλυτικώς αναφέρεται παραπάνω στα σημεία II.Δ.4 έως II.Δ.8.

Η αναγνώριση εννόμων συνεπειών στο πλαίσιο συγκεκριμένων περιπτώσεων, ειδικότερα δε η διαπίστωση ελληνικής ιθαγένειας στο πρόσωπο τέκνων, προϋποθέτει την εκ μέρους της καθ' ύλην αρμόδιας υπηρεσίας διαπίστωση της συνδρομής του συνόλου των προϋποθέσεων οι οποίες απαιτούνται από τις οικείες διατάξεις, περιλαμβανομένης της ελληνικής

ιθαγένειας του ή των γονέων από τους οποίους οι ενδιαφερόμενοι προβάλλουν ενώπιον της ότι έλκουν το σχετικό δικαίωμα, καθώς η απόδειξη τέλεσης θρησκευτικού γάμου δεν συνιστά απόδειξη ή τεκμήριο ελληνικής ιθαγένειας, κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα ανωτέρω.

Θεωρήθηκε

Αθήνα, 19 Φεβρουαρίου 2010

Ο Πρόεδρος

Νικόλαος Μαυρίκας
Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Η Εισηγήτρια

Φωτεινή Δεδούση
Πάρεδρος ΝΣΚ

